

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра радіомовлення і телебачення

Затверджено

на засіданні кафедри радіомовлення і телебачення
факультету журналістики
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2023р.)

Завідувач кафедри –
доц. Парасковія ДВОРЯНИН

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

«Міжкультурна комунікація»,

що викладається в межах

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЖУРНАЛІСТИКА»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів - 2023

Назва дисципліни	«Міжкультурна комунікація»
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, м. Львів, 79044.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра радіомовлення і телебачення.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	06 Журналістика, 061 Журналістика
Викладачі дисципліни	Білоус Оксана Михайлівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри радіомовлення і телебачення.
Контактна інформація викладачів	(096) 432-03-23 oksana.bilous@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/bilous-o-m
Консультації з питань вивчення дисципліни відбуваються	Щосереди о 15:00: Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, ауд. 310, а також за попередньою домовленістю
Сторінка дисципліни	http://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/MizhkulturaKomunikatsiya
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Міжкультурна комунікація» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 «Журналістика» для освітньої програми «Журналістика», яку викладають у II семестрі в обсязі 3,5 кредитів (за ЄКТС).
Коротка анотація дисципліни	Курс «Міжкультурна комунікація» передбачає розвиток загальної, комунікативної та професійної компетенції студентів. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати студентам знання про сутність міжкультурної комунікації в сучасних умовах глобалізації. Тому у дисципліні представлено як огляд концепцій соціокультурної, міжкультурної взаємодії та інструментів, які потрібні для висвітлення засобами масової комунікації міжнародних контактів, взаєморозуміння і взаємоповаги на засадах національних і загальнолюдських інтелектуально-освітніх, національно-духовних і мовно-культурних цінностей.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Міжкультурна комунікація» є ознайомлення студентів із особливостями міжкультурної комунікації, до яких належать культурологічний, лінгвістичний, етичний, соціальний, психологічний, професійно-прикладний аспекти, та інструментами аналізу телевізійних і радіопередач, газетно-журнальних публікацій та матеріалів соціальних мереж, щоби їх професійно оцінити тв. Вміти організувати інформаційно-пошукову діяльність, спрямовану на вдосконалення висвітлення різних сфер життєдіяльності закордоном та в Україні з метою виявлення універсальних, раціональних, регіональних міжкультурних процесів.
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія / І.О.Голубовська. – К.: Логос,2004. – 284 с. 2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с. 3. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: Підручник / В.В.Лизанчук, І.В.Крупський, О.М.Білоус, П.Я.Дворянин, Н.Є.Лебеденко, Р.О.Білоус; за ред. д-ра філол.наук, проф. В.В.Лизанчука. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 420 с. 4. Кулеба Д. Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. – Київ:Книголав, 2019. – 384 с. 5. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г.Почепцов. – К.:ВЦ «Київський університет», 1999. – 308 с. 6. Dignen V. Communicating Across Cultures. - Cambridge University Press, 2011. – 96 p. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Козловська Г.В. Актуальність проблем міжкультурної комунікації в сучасних умовах / Г.В. Козловська. – Київ. : 2005. – 176 с. 2. Махній М. Етноеволюція: науково-пізнавальні нариси. – К. : Blox.ua – 432 с.

	<p>3. Хоменко Т. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації / Тетяна Хоменко // Вісник Львівського Університету. – Серія Журналістика. – 2007. – Вип. 30. – С.62-67</p> <p>4. Hurn B., Tomalin B. Cross cultural communication. Theory and practice. – Foreword, 2013.</p> <p>5. Wierzbicka Anna. Understanding Cultures through Their Key Words (English, Russian, Polish, German, and Japanese) / Anna Wierzbicka. – New York, Oxford University Press, 1997. – 328 p.</p>
Обсяг курсу	<p>Денна форма навчання: 48 год. аудиторних занять. З них 32 год. лекційних, 16 год. практичних і 57 год. самостійної роботи.</p> <p>Заочна форма навчання: 12 год. аудиторних занять. З них 10 год. лекційних, 2 год. практичних і 93 год. самостійної роботи</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде</p> <p style="text-align: center;">ЗНАТИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основні етапи розвитку міжкультурної комунікації; – Концептуальну і мовну картину світу; – Етичні і моральні норми поведінки, які прийняті в іншокультурному соціумі; – Моделі соціальних ситуацій, типові сценарії взаємодії; – Типи стереотипів, їх вплив на міжкультурну комунікацію та шляхи подолання впливу стереотипів; – Комунікативні стилі, що існують у різних лінгвокультурних спільнотах; – Методи подачі інформації в різних культурних соціумах; – Типи конфліктів та шляхи їх вирішення. <p style="text-align: center;">ВМІТИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Застосувати теорію основ міжкультурної комунікації для підготовки медійних матеріалів; – Здійснювати порівняльний аналіз культур, визначати значущість відмінностей у процесі комунікації їх представників; – Володіти навичками подолання проблем у процесі міжкультурної комунікації, що забезпечує адекватність соціальних і професійних контактів; – Володіти навичками забезпечення ефективної міжкультурної комунікації, в тому числі під час підготовки медіаконтенту; – Володіти принципами ведення міжкультурного толерантного діалогу.
Ключові слова	Міжкультурний діалог, стереотипи, толерантність, комунікативні стилі, менталітет, культурна спільнота.
Формат курсу	Очний / Заочний
Теми	Подано у формі «СХЕМИ КУРСУ»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	Вивчення цього курсу пов'язане з опануванням студентами журналістикознавчих дисциплін.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, аналіз, рольова гра, синтез, дискусія, пошуковий, моделювання, наочний.
Необхідне обладнання	Смартфон, комп'ютер, інтернет, мультимедійний проєктор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.</p> <p>I. За опанування 1-го змістового модуля «Принципи міжкультурної комунікації та основні парадигми вивчення культури» студент може набрати максимально 25 балів: За есе «Символ моєї культури» студент може набрати 5 балів. Порівняльний аналіз різних комунікативних стилів зарубіжних культур, в яких належно розкрита тема, логічний виклад та структура, відсутні орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки – 10 балів. Аналіз менталітету різних етнічних спільнот – 10 балів.</p> <p>II. За опанування 2-го змістового модуля «Взаємозв'язок і взаємовплив мови і культури» студент може набрати максимально 25 балів:</p>

	<p>Аналіз різноманітних етнічних, лінгвокультурних та релігійних стереотипів на основі медіаконтенту максимально 10 балів.</p> <p>За журналістський матеріал, в якому глибоко розкрита тема стереотипних уявлень про Україну, цікавий виклад матеріалу, відсутні орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки - максимально 15 балів.</p> <p>III. За опанування 3 змістового модуля «Проблема розуміння в міжкультурній комунікації» студент може набрати максимально 25 балів: За змістовний порівняльний аналіз невербальної поведінки зарубіжного журналіста з невербальною поведінкою українського журналіста – максимально 12 балів.</p> <p>За аналітичну інтерактивну доповідь «Комунікативне мовчання» з використанням відео та аудіо матеріалів, з цікавим викладом матеріалу, логічною побудовою, вдалими прикладами – максимально 13 балів.</p> <p>IV. За опанування 4 змістового модуля «Толерантність в сучасному глобальному міжкультурному просторі» студент може набрати максимально 25 балів: За журналістський матеріал будь якого формату та жанру стосовно теми різних етнічних груп (в тому числі і конфліктні) застосовуючи всі знання та навички здобуті під час вивчення дисципліни «Міжкультурна комунікація» максимально – 10 балів.</p> <p>За контент-дослідження та змістовний аналіз на виявлення у ЗМК матеріалів про етнічні групи(конфліктні), та способи висвітлення матеріалу до 15 балів.</p> <p>Очікується, що дослідницькі та журналістські матеріали будуть оригінальними журналістськими дослідженнями, які ґрунтуються на засадах доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Важливою складовою навчання є відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідують усі лекції, беруть активну участь у дискусії на практичних заняттях. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття і відпрацювати пропущене. За будь-яких обставин студенти зобов'язані дотримуватися визначених термінів для виконання усіх завдань, передбачених поточним і модульним контролем. Якщо студенти самостійно не можуть знайти рекомендовану літературу, то викладач її видає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Викладач заохочує студентів до опрацювання джерел та літератури, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Методика виставлення балів за знання. Сумуються бали набрані під час поточних контролів. Обов'язково враховуються присутність студента на лекціях та активність на практичних заняттях, а також недопустимість пропусків та запізнення на заняття. На оцінювання знань впливає несвоєчасне виконання поставлених завдань, списування, плагіат та ін. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості викладання дисципліни буде надано після завершення курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ «Міжкультурна комунікація»

Змістовий модуль 1. Принципи міжкультурної комунікації та основні парадигми вивчення культури і комунікації

Тиждень	Теми	Форма заняття	Література	Самостійна робота	Термін виконання С/Р
1-й тиждень	Тема 1. Сутність дисципліни «Міжкультурна комунікація». Її об'єкт, предмет, завдання. 1. Канали передачі інформації 2. Сутність людського спілкування 3. Історія виникнення дисципліни «Міжкультурна комунікація».	Лекція 2 год.,	1. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с. 2. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8 . – С. 108–113.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури.	Один тиждень
2-й тиждень, 2-й тиждень	Тема 2. Стилі та основні категорії міжкультурної комунікації. 1. Стилі спілкування. 2. Категорії міжкультурної комунікації.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Написання есе.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
3-й тиждень	Тема 3. Поняття національного характеру. Особливості менталітету. 1. Поняття «етнос», «нація», «народ». 2. Національні особливості менталітету. 3. Картини світу різних народів.	Лекція 2 год.	Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія / І.О.Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Аналіз особливостей менталітету різних етносів.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р

Змістовий модуль 2. Взаємозв'язок і взаємовплив мови і культури

Тиждень	Теми	Форма заняття	Література	Самостійна робота	Термін виконання С/Р
4-й тиждень, 4-й тиждень	Тема 4. Етнічна картина світу і міжкультурна комунікація. Аспекти МК. 1. Міждисциплінарність міжкультурної комунікації. 2. Аспекти МК.	Лекція 2 год., Практичне 2 год.	Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія / І.О.Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Пошук в мережі Інтернет матеріалів, щодо аспектів МК.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р

5-й тиждень,	Тема 5. Україна в системі світових культур. 1. Традиції української національної культури. 2. Вплив глобалізації на українську культуру. 3. Внесок української культури у світову спадщину культур.	Лекція 2 год.,	Махній М. Етнoеволуція: науково-пізнавальні нариси. – К. : Blox.ua – 432 с.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Аналіз українських культурних традицій і їх частка у світовій культурі.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
6-й тиждень, 6-й тиждень	Тема 6. Поняття про стереотип, етнічний стереотип, причини їх формування. 1. Види стереотипів. 2. Функції стереотипів. 3. Роль ЗМК у виникненні стереотипів.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Мультимедійна презентація стереотипів однієї із країн світу(на вибір).	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
7-й тиждень,	Тема 7. Основні методи і методологічні принципи дослідження психології міжкультурних відмінностей. 1. Група методів дослідження психології міжкультур. відмінностей. 2. Логіка дослідження.	Лекція 2 год.,	Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г.Почепцов. – К.:ВЦ «Київський університет», 1999. – 308 с	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Проблема розуміння в міжкультурній комунікації

Тиждень	Теми	Форма заняття	Література	Самостійна робота	Термін виконання С/Р
8-й тиждень, 8-й тиждень	Тема 8. Вербальне та невербальне вираження у різних культурних спільнотах. Особливості сприймання простору та часу. Проксеміка. 1. Особливості невербаліки різних культур. 2. Кінесика, проксеміка. 3. Ольфакторність.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	1. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с. 2. Dignen B. Communicating Across Cultures. - Cambridge University Press, 2011. – 96 p.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Аналіз невербальної поведінки публічної особи або журналіста (на вибір).	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
9-й тиждень,	Тема 9. Наслідки міжкультурних контактів. Типи взаємодії культур(геноцид, асиміляція, сегрегація, інтеграція). 1. Форми взаємодії культур 2. Геноцид, сегрегація. 3. Асиміляція, інтеграція.	Лекція 2 год.	1. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с. 2. Dignen B. Communicating Across Cultures. - Cambridge University Press, 2011. – 96 p.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Пошук в мережі прикладів взаємодій культур.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р

10-й тиждень, 10-й тиждень	Тема 10. Концепція «культурного шоку» та «культурна дистанція». 1.Причини «культурного шоку» 2.Розуміння «культурного шоку». 3.Етапи культурного шоку.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	1.Манакин В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакин.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 159 с. 2. Hurn B., Tomalin B. Cross cultural communication. Theory and practice. – Foreword, 2013.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Аналіз власного досвіду «культурного шоку».	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
11-й тиждень,	Тема 11. Зіткнення культур, причини та виникнення. 1.Конфлікт чи діалог культур? 2.Діалогова функція зіткнення культур.	Лекція 2 год.,	1.Мальцева К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.04 / Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. — К., 2002. — 20 с.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
12-й тиждень 12-й тиждень	Тема 12. Міжкультурні особливості подачі інформації у ЗМК 1.Типи подачі інформації у різних етнічних спільнотах.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	1.Hurn B., Tomalin B. Cross cultural communication. Theory and practice. – Foreword, 2013.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Перегляд медіа матеріалів різних країн світу на предмет різних форм подачі матеріалу.	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Толерантність в сучасному глобальному міжкультурному просторі.

Тиждень	Теми	Форма заняття	Література	Самостійна робота	Термін виконання С/Р
13-й тиждень,	Тема 13. Міжкультурні конфлікти та шляхи їх подолання. Стратегії вирішення конфліктів. 1.Моделі стилів міжкультурних конфліктів. 2.Субкультури 3.Діапазон причин виникнення конфліктів.	Лекція 2 год.,	1.Hurn B., Tomalin B. Cross cultural communication. Theory and practice. – Foreword, 2013.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Пошук у мережі інтернет моделей міжкультурних конфліктів та їх аналіз.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р
14-й тиждень, 14-й тиждень	Тема 14. Специфіка подачі міжетнічних конфліктів у ЗМК 1.Конфлікт як формотворчий елемент журналістського матеріалу. 2.Окремі аспекти конфліктності.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	1. Hurn B., Tomalin B. Cross cultural communication. Theory and practice. – Foreword, 2013.	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Збір матеріалу для написання журналістського матеріалу щодо міжкультурних конфліктів.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р

15-й тиждень,	Тема 15. Толерантність, як основний спосіб порозуміння культур. 1. Підходи до питання толерантності в міжкультурній комунікації. 2. Терпимість - не тотожність толерантності.	Лекція 2 год.,	1. Хоменко Т. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації / Тетяна Хоменко // Вісник Львівського Університету. – Серія Журналістика. – 2007. – Вип. 30. – С.62-67	3 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Написання журн. матеріалу на тему міжкультурної взаємодії.	Один ЖЄХи ждень Перевірка результатів С/Р
16-й тиждень, 16-й тиждень	Тема 16. Етапи формування толерантного відношення до чужої культури. 1. Негативна і позитивна толерантність. 2. Етапи порозуміння і формування толерантності.	Лекція 2 год., Практичне заняття 2 год.	1. Wierzbicka Anna. Understanding Cultures through Their Key Words (English, Russian, Polish, German, and Japanese) / Anna Wierzbicka. — New York, Oxford University Press, 1997. — 328 p.	12 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Індивідуальне дослідницьке завдання – «Візитівка країни». Візитівка про одну із країн світу на вибір.	Один тиждень Перевірка результатів С/Р

Уклала силабус
Оксана БЛЮС

